

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
ІМЕНІ ІВАНА БОБЕРСЬКОГО**

КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ

**НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни**

ПЕДАГОГІКА ТА ПСИХОЛОГІЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ

(назва навчальної дисципліни)

підготовки магістр
(рівень вищої освіти)

галузь знань 01 освіта/педагогіка
(шифр і назва напрямку)

спеціальностей 014.11 середня освіта (фізична культура)
(шифр і назва спеціальності)

Факультети : Педагогічної освіти, Післядипломної та заочної освіти

Львів

Навчальна програма з дисципліни «Педагогіка та психологія вищої школи» для студентів за спеціальностей 014.11 середня освіта (фізична культура)

1, 2 семестр.

Розробник: доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки та психології Криштанович С. В.

Навчальна програма затверджена на засіданні кафедри педагогіки та психології

Протокол від “__” серпня 202__ року № 1

Завідувач кафедри

педагогіки та психології

доцент, кандидат педагогічних наук _____ Соловйов В.Ф.

Навчальна програма затверджена на засіданні Ради факультету Педагогічної освіти

Протокол від “_____” _____ 202__ року № _____

Голова _____

(підпис)

(_____)

(прізвище та ініціали)

Навчальна програма затверджена на засіданні Ради факультету П та ЗО

Протокол від “_____” _____ 202__ року № _____

Голова _____

(підпис)

(_____)

(прізвище та ініціали)

Пояснювальна записка

В умовах реформування системи вищої освіти України набуває актуальності проблема професійної підготовки фахівців. Її розв'язання полягає у відродженні українським суспільством національної ідеї, відкритості зарубіжному досвіду, утіленні перспективних технологій розвитку, навчання, викладання у ЗВО, що об'єктивно потребує підвищення вимог до освітньої системи, до якісних освітніх послуг та професійної підготовки фахівців високої кваліфікації. У даному процесі актуальності та суттєвого значення набувають методика, методи, технології та техніки викладання дисциплін у ЗВО, що, в свою чергу, доцільність такої навчальної дисципліни, як «Педагогіка та психологія вищої школи».

Навально-виховний процес у закладі вищої освіти суттєво відрізняється від шкільного акцентуванням на оволодіння методами самостійної освітньої та науково-дослідної діяльності, переходом освіти в самоосвіту, а також самостійністю регуляції майбутніми магістрами своєї поведінки та наявністю системи ціннісних орієнтирів, які вже склалися. Вивчення дисципліни «Педагогіка та психологія вищої школи» передбачає підготовку національної інтелігенції, яка здатна оволодіти освітньо-світоглядною парадигмою гуманітаризації, гуманізації і демократизації вищої освіти, забезпечує різнобічний розвиток особистості науково-педагогічного працівника та майбутнього магістра ЗВО.

Програма вивчення навчальної дисципліни «Педагогіка та психологія вищої школи» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів освітнього ступеня «магістр» спеціальності 014.11 середня освіта (фізична культура).

Предметом вивчення дисципліни «Педагогіка та психологія вищої школи» є теорії, методи, засоби навчання у вищій школі, сучасні тенденції розвитку педагогіки та психології, інноваційні методи навчання, навчальні платформи, методи діагностики результатів навчання, розробка нових освітніх методик.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Педагогіка та психологія вищої школи» є досягнення компетентностей, які ґрунтуються на зазначених в освітньо-наукових програмах, формування у магістрантів фундаментальних знань стосовно системи підготовки магістрів, що базуються на сучасних досягненнях провідних вітчизняних, іноземних вчених та світової психолого-педагогічної практики.

1.2. Основними завданнями навчальної дисципліни є:

– формування знань про сучасну систему освіти в Україні та тенденцій її розвитку в європейському просторі;

– здатність аналізувати теоретичні основи методики викладання у вищій школі, демонструвати глибокі знання закономірностей, принципів та методів навчання у вищій школі;

– знайомство з інноваційними педагогічними технологіями;

– формування педагогічної майстерності, психологічно-морального образу педагога;

– здатність проектувати новий навчальний зміст, освітні технології і конкретні методики навчання в тому числі на засадах педагогічної інтегративності.

1.3. Результати навчання даної дисципліни:

– знання методичних вимог до підготовки та проведення навчальних занять різних організаційних форм, методів навчання у професійній школі та основних вимог до їх вибору;

– знання структури та дидактичних вимог до підготовки навчально-методичного забезпечення навчальних дисциплін;

– практичні навички та уміння щодо методики викладання;

– розвинути здібності для ефективної педагогічної діяльності, сформованості основ педагогічної майстерності;

– уміння проектувати зміст навчання, розробляти та використовувати дидактичні засоби методичного супроводу навчального заняття;

– уміння організації та здійснення контролю навчальних досягнень студентів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни магістранти повинні набути такі **компетентності**:

інтегральна:

– здатність розв'язувати складні комплексні задачі і проблеми у галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає глибоке переосмислення наявних та продукування нових цілісних знань, а також

проведення досліджень та/або здійснення інновацій у сфері педагогіки, психології, фізичної культури результати яких мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення;

загальні:

- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- здатність до адаптації та дії в новій ситуації;
- вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
- здатність працювати в команді;
- здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності);
- визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків;

спеціальні (фахові):

- здатність до рефлексії результатів своєї професійної діяльності;
- вміння застосовувати сучасні засоби, методи та технології під час процесу фізичного виховання та оздоровчої діяльності;
- здатність визначати відповідні пріоритети при вирішенні професійних завдань та володіти високим рівнем знань в галузі підготовки спортсменів (новітніми теоріями, інтерпретаціями, методами і технологіями);
- вміння використовувати системний підхід при вивченні адаптаційних процесів тих, хто займається фізичною культурою і спортом;
- вміння формувати та розробляти програму підготовки у відповідності до наявного устаткування, використовувати можливості заміни різних видів устаткування і обладнання для вирішення завдань навчального, тренувального процесу.

Міждисциплінарні зв'язки: навчальна дисципліна «Педагогіка та психологія вищої школи» передбачає володіння здобувачами освіти базових знань навчальних дисциплін «Педагогіка», «Психологія», «Менеджмент», «Соціологія» та ін.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 год. / 3 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни «Педагогіка та психологія вищої школи»

Змістовий модуль 1. Система вищої освіти України

Тема 1. Загальні основи педагогіки та психології вищої школи

Предмет та методологія педагогіки та психології вищої школи. Особливості педагогічного процесу у закладі вищої освіти. Вікові особливості студентської молоді. Освіта впродовж життя – це тренд, чи необхідність.

Тема 2. Загальна характеристика системи вищої освіти України

Загальні положення Закону України «Про вищу освіту». Структура вищої освіти. Рівні та ступені вищої освіти. Сучасний статус вищого навчального закладу. Форми навчання. Організаційно-правове забезпечення вищої освіти Стандарти вищої освіти. Ліцензування та акредитація ЗВО.

Тема 3. Сучасна парадигма вищої освіти в контексті вимог ринку праці

Болонський процес як засіб інтеграції й демократизації вищої освіти в Україні. Загальна характеристика Болонського процесу. Основні принципи Болонського процесу. Компетентнісний підхід як основа змісту, форм і методів навчання. Загальні характеристики та етапи впровадження компетентнісного підходу. Базові поняття компетентнісного підходу: компетенція та компетеність.

Тема 4. Структура та особливості освітнього процесу у закладі вищої освіти

Навчальний процес у ЗВО як об'єкт планування. Навчальний план: навчальний план як складова стандарту; робочий навчальний план; індивідуальний навчальний план. Освітня програма: освітня програма як складова галузевого стандарту; робоча програма навчальної дисципліни.

Змістовий модуль 2. Дидактичні аспекти формування професійної компетентності майбутніх фахівців

Тема 5. Психологічні засади інноваційних освітніх технологій навчання у вищій школі

Методи навчання: сутність та види. Технології навчання за видами занять: традиційні технології навчання (лекція, практичне заняття, лабораторне заняття, індивідуальне заняття); інноваційні технології навчання: інтерактивне навчання (проблемні лекції, робота в малих групах, семінари-дискусії, мозкові атаки, кейс-метод, презентації, рольові ігри, ділові ігри); дистанційне навчання.

Тема 6. Професійна майстерність науково-педагогічного працівника

Основні риси та якості сучасного науково-педагогічного працівника вищої освіти. Функції та види діяльності науково-педагогічного працівника. Сутність педагогічної майстерності: професійна компетентність; професійні здібності; педагогічна техніка.

Тема 7. Нові педагогічні ролі науково-педагогічних працівників в системі вищої освіти

Особистість науково-педагогічного працівника вищої школи. Нові виклики щодо підготовки фахівців перед ЗВО. Зародження нових педагогічних професій: тренер; коуч; ментор; тьютор; фасилітатор; едвайсер. Компетентності, які охоплюють нові педагогічні ролі.

Тема 8. Методика проведення лекції у закладі вищої освіти

Лекція як форма навчального процесу, історія становлення лекції. Різновиди лекції та їх особливості. Найбільш вживані види та форми проведення лекції в сучасному ЗВО. Інноваційні лекційні форми. Феномен TED-лекції та досвід його трансформації в освітній практиці. Етапи підготовки до лекції. Вимоги до проведення лекції. Етапи проведення лекції. Модель аналізу лекції, критерії, на які слід звернути увагу в оцінці лекції.

Тема 9. Методика проведення практичного заняття

Практичне заняття та його місце в навчальній практиці закладу вищої освіти. Відмінність практичного заняття від семінарського заняття та лабораторної роботи. Види та форм практичних занять: робота в малих групах як засіб формування комунікативних компетентностей; ділова гра як форма відтворення змісту майбутньої професії; ролева гра як засіб інтенсифікації навчання груповому спілкуванню; кейс-метод як форма професійно-діяльнісного навчання. Підготовка викладача до проведення практичного заняття та система оцінювання роботи викладача на ньому, роботи студента та самого практичного заняття.

Тема 10. Дистанційні технології навчання

Сутність та доцільність використання дистанційного навчання. Принципи роботи системи дистанційного навчання. Характерні ознаки дистанційного навчання. Види технологій дистанційного навчання.

Тема 11. Самостійна робота студента.

Педагогічний контроль, форми його здійснення

Самостійна робота студента: сутність та головна мета СРС; форми СРС; основні складові СРС; організація СРС; контроль СРС; вплив СРС на освітньо-виховний процес. Педагогічний контроль та оцінювання успішності студентів: характеристика контролю; складові частини контролю; функції контролю; форми педагогічного контролю; рейтингова система (переваги, шкала оцінювання, критерії).

3. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання студенти виконують у формі підготовки доповідей, рефератів, тестових завдань, мультимедійних презентацій за наступними темами:

1. Дати характеристику консультації як форми організації навчального процесу. Класифікація консультацій.

2. Визначити функції консультації, залежно від форми організації занять (консультація до семінарського заняття, консультація до практичного заняття, консультації до екзаменів).

3. Охарактеризуйте зміст консультативної роботи викладача - керівника курсової, дипломної, магістерської роботи.

4. Визначити в чому полягає значення самостійної роботи студента вищого навчального закладу.

5. Дайте характеристику основних видів самостійної роботи студентів при вивченні дисциплін, що вивчаються на у факультеті.

6. Розкрийте зміст та запропонуйте кілька форм проведення семінарських занять з дисциплін, що вивчаються на факультеті.

7. Визначити в чому полягає наступність у змісті та структурі практичних занять з курсу дисциплін.

8. Розробити кілька варіантів плану практичного заняття до однієї теми курсу дисципліни, що вивчається на факультеті.

9. Обґрунтуйте власне уявлення про характер навчання і організацію навчального процесу у вищій школі щодо вивчення дисциплін.

10. Визначити, в чому полягає призначення практичних занять.

11. Запропонуйте загальну характеристику видів практичних занять.

Мультимедійна презентація

1. Розробити структуру і зміст однієї лекції (за вибором студента).

2. Розробити структуру і зміст одного семінарського заняття. (за вибором студента).

3. Розробити структуру і зміст одного практичного заняття з курсу (за вибором студента).

4. Розробити структуру і зміст лекції до одного з предметів (за вибором студента).

5. Розробити структуру і зміст кількох самостійних занять з одного предмету (за вибором студента).

4. Методичне забезпечення

1. Силабуси.
2. Навчальна програма з дисципліни.
3. Робоча програма з дисципліни.
4. Методичне забезпечення семінарських (практичних) занять.
5. Методичне забезпечення самостійної підготовки студентів.
6. Методичне забезпечення індивідуальної підготовки студентів.
7. Залікові вимоги з дисципліни.
8. Порядок оцінювання результатів навчання.
9. Інструктивно-методичні матеріали до лекційних занять (лекції, презентації, ілюстративний матеріал тощо).
10. Запитання до тестового контролю знань студентів з використанням ПЕОМ.
11. Завдання для виконання письмових модульних робіт (якщо передбачено програмою).
12. Екзаменаційні (залікові) білети з дисципліни.

5. Критерії оцінювання успішності навчання та засоби діагностики

Поточний контроль – це оцінювання навчальних досягнень студента (рівень теоретичних знань та практичні навички з тем) під час проведення аудиторних занять (семінарських, практичних), організації самостійної роботи та активності студента на занятті.

Поточний контроль реалізується у формі:

- опитування,
- тестування,
- експрес-контролю,
- контролю засвоєння навчального матеріалу,
- запланованого на самостійне опрацювання студентом тощо.

При цьому студент набирає бали за роботу на практичних заняттях, виконання самостійної та індивідуальної роботи. Студенти, які брали участь у науковій діяльності, отримують додаткові бали.

Семестровий екзамен полягає в оцінці засвоєння студентом навчального

матеріалу з певної дисципліни та на підставі результатів виконання ним певних видів робіт на практичних, семінарських або лабораторних заняттях, що проводиться як контрольний захід.

Розподіл балів, які отримують студенти при здачі заліку

Поточне тестування та самостійна робота									Н.р.	Екзамен	Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 1							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	4	50	100
2	2	2	16	2	2	2	2	16			

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90 - 100	A	відмінно	зараховано
82 - 89	B	добре	
75 - 81	C		
68- 74	D	задовільно	
61 - 67	E		
35 - 60	F_x	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

За результатами всіх набраних балів кожному студентові виставляється кількість балів від 0 до 100, оцінка за чотирибальною національною шкалою і за шкалою ECTS.

При здачі екзамену студент отримує позитивну оцінку, якщо він набрав 18 і більше балів, в подальшому він складає іспит в усній формі за білетом, який вбирає в себе два питання і додатково набирає від 0 до 50 балів, або у формі тесту. За результатами складання іспиту виводиться підсумкова оцінка шляхом додавання отриманих балів упродовж семестру та оцінки на іспиті.

6. Рекомендована література

Основна

1. Гладуш В. А. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія. навч. посіб./В.А. Гладуш, Г.І.Лисенко – Дніпропетровськ, 2014. – 416 с.
2. Інновації у вищій освіті: вітчизняний і зарубіжний досвід: навч. посіб./ І. В. Артёмов, І. П.Студеняк, Й. Й. Головач, А. В. Гусь. – Ужгород: ПП «АУТДОР-ШАРК», 2015. – 360 с.
3. Калашнікова Л. М., Жерновникова О.А. Педагогіка вищої школи у схемах і таблицях : навчальний посібник. – Харків, 2016. – 260 с.
4. Каплінський В. В. Методика викладання у вищій школі: Навчальний посібник /В. В Каплінський. – Вінниця: ТОВ «Ніланд ЛТД», 2015 – 224 с.
5. Коваль О. Методичні вказівки до практикуму з дисципліни «Педагогіка та психологія вищої школи» / Укладач Коваль О.Є. – Тернопіль: ТНЕУ, 2016. – 20 с.
6. Коваль О. Педагогіка та психологія вищої школи: навчально-методичний комплекс // Навчально-методичний посібник / [О. Є. Коваль]. – Тернопіль: ВПЦ «Економічна думка ТНЕУ», 2016. – 65 с.
7. Курс лекцій з дисципліни «Педагогіка та психологія вищої школи» / Укладач Коваль О.Є. –Тернопіль: ТНЕУ, 2016. – 85 с.
8. Педагогіка вищої школи [Електронний ресурс] : підручник / В. П. Головенкін; КПШ ім. Ігоря Сікорського. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – Електронні текстові дані (1 файл: 3,6 Мбайт). – Київ : КПШ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 290 с.
9. Теорія і методика викладання в вищій школі. Конспект лекцій з навчальної дисципліни [Електронний ресурс] : навч. посіб. для підготовки докторів філософії очної форми навчання, які навчаються за спеціальністю 133 – «Галузеве машинобудування» / КПШ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: І. О. Казак. – Електронні текстові дані (1 файл: 1,37 Мбайт). – Київ : КПШ ім. Ігоря Сікорського, 2018. – 116 с.

10. Шапран О. І., Новак О. М. Педагогіка вищої школи : навч.-метод. посіб. Переяслав-Хмельницький (Київ.обл.) : Домбровська Я.М., 2018. 280 с.

11. Швай Р. І. Методика викладання у загальноосвітньому навчальному закладі: навчальний посібник. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2018.–112с.

12. Jelena Cingel Bodinet. Pedagogies of the futures: Shifting the educational paradigms // European Journal of Futures Research volume 4, Article number: 21 (2016).

13. Pedagogical Interaction in High School, the Structural and Functional Model of Pedagogical Interaction // INTERNATIONAL JOURNAL OF ENVIRONMENTAL & SCIENCE EDUCATION 2016

Додаткова література

1. Бельмаз Я. М. Професійна підготовка викладачів вищої школи у Великій Британії та США: монографія / Я. М. Бельмаз. Горлівка: ГДПМ, 2010. 304 с.

2. Волкова Н. П. Педагогіка: посібник/Н. П. Волкова. - К.: Академія, 2012. - 615 с.

3. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. Київ: Либідь, 1997. 376 с.

4. Зайченко І. В. Педагогіка. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів, 2-е вид.. -К., «Освіта України», «КНТ», 2008.- 528 с.

5. Зязюн І. Освітня система Франції / І. Зязюн // Рідна школа. 2001, № 11. С. 70–74.

6. Інноваційні технології навчання: конспект лекцій для магістрантів спец. 8.000005 «Педагогіка вищої школи» / Укр. інж.-пед. академія ; уклад. Є. В. Шматков. - Х. : 2011. - 132 с.

7. Козлова Г. М. Методика викладання у вищій школі: навч. посіб. – Одесв: ОНЕУ, ротاپронт, 2014. -200 с.

8. Криштанович С. Формування професійної компетентності майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту: теорія та методика : монографія / Світлана Криштанович. – Дрогобич : ТзОВ Тред-ЛТД, 2020. – 462 с.

9. [Кузьмінський А. І.](#) Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / А. І. Кузьмінський. - К. : Знання, 2011. - 486 с.

10. Кутішенко В .П. Вікова та педагогічна психологія (курс лекцій) / В. П. Кутішенко В.П. – К.: Цент навчальної літератури, 2005. – 178 с.

11. Максимюк С. П. Педагогіка: Навчальний посібник. - К.: Кондор, 2009. – 670 с.

12. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка: Навч. пос. – К.: КДНК, 2003. - 615 с.

13. Пальчевський С. С. Педагогіка : навч. посіб. для вищ. навч. закл. / С. С. Пальчевський. – Друге вид. – Київ : Каравела, 2008. – 495с. – Бібліогр. в темах.

14. [Пащенко М. І.](#) Педагогіка: навч.-метод. посіб. для студ. вищ. пед. навч. закл. / М. І. Пащенко, І. В. Красноштан. –Умань : Жовтий О. О., 2012. - 269 с.

15. Підготовка майбутнього вчителя до впровадження педагогічних технологій: навчальний посібник / [за ред. І. А. Зязюна, О. М. Пехоти]. Київ: А.С.К., 2003. 240 с.

16. [Полякова Г. А.](#) Педагогіка: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Г. А. Полякова, Т. А. Борова. - Х. : ІНЖЕК, 2011. – 372 с.

17. Словник педагогічних та психологічних термінів : для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм здобуття освіти пед. спец-тей / укладачі : Н. А. Несторук, Л. В. Кокоріна. Слов'янськ : Вид-во Б. І. Маторіна, 2019. 131с.

18. Степанов О. М., Фіцула М. М. Основи психології і педагогіки. Посібник / О. М.Степанов, М. М.Фіцула. – К.: Академвидав, 2003. – 504 с.

19. Теслюк В. М., Лузан П. Г., Шовкун Л. М. Основи педагогічної майстерності : навчальний посібник. – К. : ДАККіМ, 2010. – 244 с

20. Туркот Т. І. Педагогіка вищої школи : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Т. І. Туркот. – К.: Кондор, 2011– 628 с.

21. Фіцула М. М, Педагогіка: посібник/ М. М., Фіцула. – К.: Академія, 2010.–454 с.

22. Хрестоматія з педагогіки вищої школи: навч. посібник для вищих навч. закладів / уклад. В. І. Лозова [та інші] ; за заг. ред. В. І. Лозової. - Х. : 2011. - 408 с.

23. Ягупов В В. Педагогіка: Навч. посібник. - К.: Либідь, 2002. – 560 с.

Інформаційні ресурси

1. Законодавство України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>

2. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua

3. Репозитарій ЛДУФК. – Режим доступу: <http://repository.ldufk.edu.ua/>

4. Базова та допоміжна література розміщена в електронній бібліотеці на інтернет-ресурсі: www.psytopos.lviv.ua <http://www.psy.msu.ru>, <http://psylib.kiev.ua/>; www.psychology.net.ru; www.openweb.ru; www.myword.ru <http://lib.pu.if.ua>. – Сайт наукової бібліотеки Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника.

5. <http://hklib.npu.edu.ua/>- Наукова бібліотека національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова.

6. <http://www.koob.ru/>- електронна бібліотека «Куб».

7. <http://upsihologa.com.ua/>- портал професійних психологів України «У психолога».

8. Нагаєв В. М. Конфліктологія. Навч. посіб. — К.: Центр навч. літ., 2004. – 198 с. // <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Ubeyvolk/0008959.pdf>